

2

Η Ελλάδα αφήνει το ευρώ

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από ένα ευρύτερο κείμενο του Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών Stratfor με γενικό τίτλο Germany, Greece and Exiting the Eurozone. Το Stratfor είναι ένα αμερικανικό συντηρητικό think tank από αυτά που χαιρόνται για την αναμπουμπούλα στην Ευρώπη. Μεταφράσαμε το κείμενο γιατί είναι απλό, γιατί έχει πλάκα (δεδομένων των περιστάσεων) και γιατί δίνει κάποιες ιδέες για το τι είναι το νόμισμα και τι σημαίνει "επιστροφή στη δραχμή". Πάντως θα πρέπει να είναι κανείς προσεκτικός με τα όσα λέγονται -οι αμερικανοί αναλυτές караγουστάρουν τα ευρωπαϊκά αδιέξοδα! Για παράδειγμα η προβλεπόμενη "αποπομπή της Ελλάδας λόγω των αυστηρών κανονισμών" είναι πολύ συζητήσιμη: οι κανονισμοί αλλάζουν αναλόγως συμφερόντων. Επίσης η "απόκρυψη ενεργητικού" κατά τη μετατροπή, θα μπορούσε να μην είναι απευκαία, αλλά ακόμη και να διευκολυνθεί αν αυτό το ενεργητικό ανήκει στα κατάλληλα πρόσωπα ή τις κατάλληλες οικονομικές περιοχές. Επίσης η πιθανότητα μαύρης αγοράς μπορεί και να μην είναι τόσο καταστροφική, μιλώντας πάντα για το ελληνικό κεφάλαιο. Για την ιστορία, συγγραφείς είναι οι Marko Papic, Robert Reinfrank και Peter Zeihan.

Θεωρητικά μιλώντας, αν η Ελλάδα διέθετε τη δυνατότητα να ελέγξει τη νομισματική της πολιτική, θα μπορούσε να "επιλύσει" τα δύο βασικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.

Κατά πρώτον, θα μπορούσε σε κάποιο βαθμό να απαλύνει τα προβλήματα χρηματοδότησης. Η κεντρική τράπεζα της Ελλάδας θα τύπωνε χρήμα και θα αγόραζε κρατικά χρέη παρακάμπτοντας τις χρηματαγορές. Δεύτερον, η επανεισαγωγή του εθνικού της νομίσματος θα επέτρεπε στην Αθήνα να προχωρήσει σε άμεση υποτίμησή του, κι αυτή η κίνηση με τη σειρά της θα αναζωογονούσε τη ζήτηση για τις ελληνικές εξαγωγές και θα αναζωπύρωνε την οικονομική ανάπτυξη. Η επίπονη "εσωτερική υποτίμηση" μέσω των μέτρων λιτότητας που αναγκάζονται να υποστούν οι Έλληνες θα ήταν πλέον περιττή.

Πριν από όλα αυτά όμως, η κυβέρνηση θα πρέπει να θέσει το εθνικό νόμισμα σε κυκλοφορία (συνθήκη απαραίτητη για την υποτίμηση).

Το πρώτο πρακτικό πρόβλημα είναι ότι κανείς δεν θα θέλει να πιάσει στα χέρια του το νέο νόμισμα, αφού θα είναι εξαρχής προφανές ότι η κυβέρνηση το εισάγει για να το υποτιμήσει. Κατά την περίοδο εισαγωγής του ευρώ, η συμμετοχή στο νέο νόμισμα υποκινήθηκε από τα πραγματικά αλλά και από τα υποτιθέμενα πλεονεκτή-

ματά του, όπως για παράδειγμα ήταν η σταθερότητα, η δυνατότητα συναλλαγών σε πολλά και διαφορετικά σημεία, η ύπαρξη νέων πόρων κλπ. Η "αποευρωπαϊσμός", από την άλλη, δεν διαθέτει ανάλογα πλεονεκτήματα.

-Η δραχμή θα επανέλθει με σκοπό την άμεση υποτίμησή της, συνεπώς θα είναι αδύνατο να χρησιμοποιηθεί ως αποθεματικό.

-Η δραχμή θα γίνεται δεκτή μόνο στο εσωτερικό της Ελλάδας και ίσως ούτε καν σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, μια κατάσταση που θα μπορούσε να διαρκέσει για κάποιο χρονικό διάστημα.

-Η επανεισαγωγή της δραχμής θα οδηγήσει στην εκδίωξη της Αθήνας από την Ευρωζώνη και συνεπώς και την Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω των αυστηρών κανονισμών συμμετοχής.

Με λίγα λόγια η κυβέρνηση θα πρέπει να ζητήσει από τους επενδυτές και τον ίδιο της τον πληθυσμό να υπογράψουν ένα κοινωνικό συμβόλαιο το οποίο η ίδια η κυβέρνηση σκοπεύει να παραβιάσει με την πρώτη ευκαιρία. Συνεπώς, ο μόνος τρόπος για να μπει το νέο νόμισμα στην κυκλοφορία είναι με τη βία.

Σε αυτή την περίπτωση, ο στόχος δεν θα είναι να μετατραπεί κάθε στοιχείο ενεργητικού από ευρώ σε δραχμές. Θα αρκούσε η κυβέρνηση να βάλει στο χέρι αρκετά μεγάλα κομμάτια ενεργητικού και να τα μετατρέψει σε δραχμές, ώστε να βάλει μπροστά την κυκλοφορία του νέου νομίσματος. Φυσικά θα υπάρξουν χρηματικά ποσά που θα προσπαθήσουν να αποφύγουν τη μετατροπή σε δραχμές, είτε μέσω ανάληψης, είτε μέσω μετατροπής σε κατηγορίες ενεργητικού εύκολα αποκρύψιμες. Η κυβέρνηση θα πρέπει να ελαχιστοποιήσει αυτά τα ποσά, πράγμα που με τη σειρά του θα απαιτούσε το κλείσιμο των τραπεζών και πιθανότατα τη χρήση φυσικής βίας στους δρόμους της Αθήνας, προκειμένου να μη βυθιστούν στο χάος ακόμη περισσότερο απ' ό,τι σήμερα. Μόλις το χρήμα κλειδωθεί, η κυβέρνηση θα πρέπει να μετατρέψει τις τραπεζικές καταθέσεις σε δραχμές, αντικαθιστώντας τα ποσά σε ευρώ με τα αντίστοιχα ποσά εθνικού νομίσματος. Έπειτα, οι Έλληνες θα μπορούσαν να τραβήξουν τις καταθέσεις τους σε φρεσκοτυπωμένες δραχμές με τις οποίες η κυβέρνηση θα έχει φροντίσει να προμηθεύσει τις τράπεζες. Ταυτόχρονα, όλες οι πληρωμές της κυβέρνησης θα γίνονται σε δραχμές, ώστε να τονωθεί η κυκλοφορία. Φυσικά, η κυβέρνηση θα πρέπει να επιδείξει προθυμία στην δίωξη οποιουδήποτε προσπαθεί να κυκλοφορήσει ευρώ στη μαύρη αγορά, εκτός κι αν θέλει η νέα δραχμή να χάσει κάθε αξία.

Εφόσον λοιπόν κανείς δεν θα θέλει να κάνει τέτοιο πράγμα εκτός από την κυβέρνηση, με την πρώτη ένδειξη πως η κυβέρνηση κινείται προς

παρόμοιες κατευθύνσεις, το πρώτο πράγμα που θα κάνουν οι Έλληνες θα είναι να αποσύρουν την περιουσία τους από οποιαδήποτε θεωρούν πως αυτή η περιουσία κινδυνεύει. Για παρόμοιους λόγους, το πρώτο πράγμα που θα κάνουν οι επενδυτές -και θυμηθείτε πως η Ελλάδα είναι μια χώρα φτωχή σε κεφάλαια- είναι να διακόψουν κάθε έκθεση στη νέα δραχμή. Αυτό σημαίνει πως η μετατροπή θα πρέπει να είναι συντονισμένη, να έχει οριστικό χαρακτήρα και κυρίως να είναι όσο το δυνατόν πιο αναπάντεχη.

Για να μιλήσουμε ρεαλιστικά, ο μοναδικός τρόπος για να πραγματοποιηθεί η μετάβαση στη δραχμή δίχως πλήρη εξάρθρωση της ελληνικής οικονομίας και δίχως πλήρη διάρρηξη του ελληνικού κοινωνικού ιστού, είναι η συνεργασία με οργανισμούς ικανούς να βοηθήσουν και να επιβλέψουν τη μετατροπή. Αν για παράδειγμα το ΔΝΤ, η ΕΚΤ, ή τα κράτη μέλη της ευρωζώνης, διετίθεντο να συντονίσουν τη μεταβατική περίοδο και ίσως να παράσχουν μια κάποια στήριξη στην αξία του εθνικού νομίσματος κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, θα μπορούσαμε να πούμε πως οι πιθανότητες για μία όχι εντελώς καταστροφική μετάβαση θα αυξάνονταν.

Είναι πάντως δύσκολο να φανταστούμε με ποιο τρόπο μια υποστήριξη αυτού του είδους δεν θα ήταν πολλαπλάσια των 110 δισεκατομμυρίων που ήδη βρίσκονται στο τραπέζι. Και ακόμη πιο δύσκολο να φανταστούμε με ποιον τρόπο οι πληθυσμοί της Ευρώπης θα συναινέσουν στη στήριξη ολόκληρου του οικονομικού συστήματος μιας χώρας, με στόχο η εν λόγω χώρα να διαφύγει από τις υποχρεώσεις της ενώπιον των υπόλοιπων κρατών της ευρωζώνης.